

ทฤษฎีเอกซ์บาร์ (X-theory)

2209521 วากยสัมพันธ์

พลรวี ประเสริฐสม (ponrawee.pra@gmail.com)

Under CC License 3.0 (BY-NC-SA)

1. นิสิตคิดว่ากฎโครงสร้างวลีชุดต่อไปนี้จะแปลกอย่างไร (ให้คิดว่าสัญลักษณ์ N, V, P, Adj ... แทน นาม กริยา บุพบท วิเศษณ์ ฯลฯ แบบที่เราเข้าใจปกติ)

- (1)
 - a. PP → N VP
 - b. NP → V VP
 - c. AdjP → NP P
- (2)
 - a. PP VP → NP AdjP
 - b. NP AdjP VP → PP S

2. จากข้อ 1. นิสิตคิดว่ากฎโครงสร้างวลีที่พบจริงในภาษามนุษย์มีข้อจำกัดอะไรหรือไม่ อะไรบ้าง
3. ให้นิสิตพิจารณาสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐานวลีเอกรูป (Uniformity of phrase structure): โครงสร้างวลีทุกชนิด (NP, VP, AdjP, ...)
ในทุกภาษามีรูปแบบ (template) เดียวกันทั้งสิ้น ต่างกันแค่ที่หมวดหมู่เท่านั้น

ให้นิสิตลองเขียนเสนอรูปแบบ (template) ของกฎโครงสร้างวลีที่วลีทุกชนิดน่าจะมีส่วนร่วมกัน โดยใช้ X แทนหมวดหมู่คำทางวากยสัมพันธ์ และ XP แทนหมวดหมู่ของวลี พร้อมยกตัวอย่างและหลักฐานสนับสนุน (สามารถใช้สัญลักษณ์อื่นเพิ่มเติมได้ตามสมควรถ้าคิดว่า X กับ XP ไม่เพียงพอ)

เช่น ถ้านิสิตคิดว่าทุกวลีมีลักษณะเป็นโครงสร้างแค่คำคำเดียว กฎที่ได้จะเป็น

- (3) XP → X

ซึ่งแปลว่ากฎของ NP, VP, AdjP, ... จะต้องเป็นไปตามรูปแบบนี้

- (4)
 - a. NP → N
 - b. VP → V
 - c. AdjP → Adj
 - d. ...

เท่านั้นเป็นต้น

4. พิจารณาข้อมูลภาษาอังกฤษต่อไปนี้ (ประโยคบนสุดเป็นประโยคเริ่ม แต่ละข้อเป็นข้อความที่ต่อจากประโยคบนสุด)

- (5) The good student of linguistics with long hair has a pen, and ...
 - a. * ... the good **one** of physics with a short hair has a pencil. (*one* = student)
 - b. ... the **one** with short hair has a pencil. (*one* = good student of linguistics)

- c. ... the bad **one** has a pencil. (*one* = student of linguistics with long hair)
- d. ... the **one** also has a pencil. (*one* = good student of linguistics with long hair)
- e. * ... **one** also has a pencil. (*one* = the good student of linguistics with long hair)

นิสิตมีข้อสังเกตอะไรเกี่ยวกับหน่วยประกอบที่แทนที่ได้ด้วย *one* ให้นิสิตอ้างอิงถึงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวลีที่เคยได้เรียนมาก่อน (เช่น ส่วนหลัก)

- 5. สังเกตว่า หมวดหมู่ (สัญลักษณ์) เดียวกันในกฎโครงสร้างวลี ใช้แสดงหน่วยที่มีการแจกแจง (distribution) และพฤติกรรมทางโครงสร้าง (เช่น การแทนที่ด้วยสรรพนาม หรือ *one*) เหมือนกัน

หมวดหมู่ที่นิสิตใช้ในข้อ 3. สะท้อนข้อสังเกตที่นิสิตพบในข้อ (5) หรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่ นิสิตจะสามารถแก้ไขกฎได้อย่างไร

- 6. สรุปรูปแบบ (template) ตามทฤษฎีเอกซ์บาร์โดยการวาดต้นไม้ / เขียนกฎตามทฤษฎีเอกซ์บาร์ โดยระบุส่วนต่างๆ ให้ครบ
- 7. *do so* ในภาษาอังกฤษสามารถใช้แทนหน่วยประกอบในส่วนภาคแสดงของภาษาอังกฤษได้ เช่น

(6) I write books, and my sibling **does so** too.

พิจารณาสम्मติฐานต่อไปนี้

สมมติฐาน A: *do so* ใช้แทน \bar{V}

สมมติฐาน B: *do so* ใช้แทน VP

ให้นิสิตเขียนประโยคที่สมมติฐาน A และสมมติฐาน B ทำนายว่าจะถูก/ผิดไวยากรณ์ แล้วสรุปว่าสมมติฐานใดถูกต้อง

- 8. สรรพนาม (he, she, it, they, ...) สามารถใช้แทนหน่วยประกอบได้ในระดับใดของนามวลีตามทฤษฎีเอกซ์บาร์ ให้นิสิตยกหลักฐานทางวากยสัมพันธ์ประกอบคำตอบ
- 9. ให้นิสิตวาดต้นไม้ของวลีต่อไปนี้

(7) บุพบทวลี (PP) *three minutes into the movie*

(8) วิเศษณ์วลี (AdjP) *clearly very afraid of ghosts* (clearly ขยาย *very afraid*)

(9) กริยาวิเศษณ์วลี (AdvP) *very differently from the book*

ตามทฤษฎีเอกซ์บาร์ พร้อมระบุระดับภายในวลีให้ถูกต้อง พร้อมให้หลักฐานประกอบระดับที่ระบุ

- 10. จากที่เรียนมาเราเห็นว่า ประโยค (S) ประกอบด้วยนามวลี (NP) และกริยาวลี (VP) ถ้าทฤษฎีเอกซ์บาร์ถูกต้อง กฎโครงสร้างวลีของประโยคนี้ มีลักษณะที่แตกต่างกับหน่วยประกอบชนิดอื่นๆ อย่างไร
- 11. ข้อมูลต่อไปนี้แสดงลักษณะสำคัญของหน่วยบ่งชี้ (specifier)

(10) a. my dog

b. the dog

- c. * my the dog.
 d. * the my dog.
- (11) a. right before the movie.
 b. three minutes before the movie.
 c. * right three minutes before the movie.

ลักษณะดังกล่าวคืออะไร

12. ให้นิสิตถือว่าทฤษฎีเอกซ์บาร์เป็นจริง พิจารณาสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐาน S=VP ประโยค (S) คือ VP ที่มี NP เป็นส่วนบ่งชี้ (specifier)

สมมติฐานนี้มีปัญหา ให้นิสิตอธิบายปัญหา ประกอบกับให้หลักฐานทางวากยสัมพันธ์จากประโยคภาษาอังกฤษที่แสดงว่าสมมติฐานนี้ไม่น่าจะถูกต้อง

13. สมมติว่า S เป็นวลีชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับ NP, VP, AdjP, ... โดยตั้งชื่อวลีว่า TP นิสิตคิดว่าอะไรน่าจะเป็นส่วนหลัก, ส่วนเติมเต็ม และส่วนบ่งชี้ของ TP ให้นิสิตเขียนกฎโครงสร้างวลีตามทฤษฎีเอกซ์บาร์ของ TP และวาดต้นไม้ที่เป็นโครง (template) ของ TP
14. ให้นิสิตใช้โครงสร้าง TP ที่เสนอในข้อที่แล้ว และวาดต้นไม้ของประโยคที่ยกตัวอย่างในข้อ 12
15. ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงแบบทดสอบหน่วยประกอบแบบหนึ่ง เรียกว่า **แบบทดสอบจากการเชื่อม (co-ordination test)** โดยส่วนที่เป็นตัวหนาคือส่วนที่ถูกเชื่อม และเป็นหน่วยประกอบ (constituent)
- (12) Nut slowly **walked and juggled** the balls. (*slowly* ขยายทั้งสองส่วน)
- (13) **The student and the good doctor** know each other.
- (14) I walked **up the hill and to the top**.

มีข้อสังเกตอะไรเกี่ยวกับหน่วยประกอบที่ผ่านแบบทดสอบหน่วยประกอบนี้

16. ให้ใช้แบบทดสอบจากการเชื่อม (co-ordination test) เพื่อให้หลักฐานสนับสนุนว่ามีระดับ \bar{T} เป็นคนละชั้นกับ TP
17. พิจารณาประโยคต่อไปนี้

- (15) I saw **that you walked home**.

ส่วนที่ทำตัวหนาสามารถเป็น TP ตามทฤษฎีเอกซ์บาร์ได้หรือไม่ เพราะอะไร

18. สรุปลำดับชั้นทางหน้าที่ (functional hierarchy / functional sequence) ในภาษาอังกฤษ ร่วมกัน นิสิตคิดว่าลำดับนี้ใช้ได้กับภาษาไทยหรือไม่

มโนทัศน์สำคัญ

1. ทฤษฎีเอกซ์บาร์ (\bar{X} theory)
2. ส่วนบ่งชี้ (specifier)
3. การทดสอบด้วยการแทนที่ (pro-form substitution test)
4. ตำแหน่งทางวากยสัมพันธ์ (syntactic position)
5. ความจำกัด (restrictiveness)
6. ลำดับชั้นทางหน้าที่ (functional hierarchy / functional sequence)